

ВІДГУК

рецензента на дисертаційну роботу

Боярчукова Сергія Григоровича

на тему: **«Відповідальність арбітражного керуючого:**

національний та міжнародний аналіз»,

поданої на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Відгук складено за результатами всебічного вивчення дисертаційної роботи, проаналізованих наукових публікацій здобувача, які репрезентують основні положення дослідження, що дає підстави стверджувати, що автором здійснено глибоке наукове опрацювання проблематики дослідження. У роботі чітко простежується наукова новизна, обґрунтовано положення, узагальнення та висновки, які виносяться на захист. Це свідчить про досягнення поставленої мети дослідження та високий рівень виконання роботи як у науковому, так і в методологічному аспектах. Такий загальний попередній висновок підтверджується за основними параметрами, які висуваються до дисертацій за спеціальністю 081 «Право».

Актуальність теми дисертаційного дослідження Боярчукова Сергія Григоровича на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» є своєчасною в умовах активного розвитку інституту банкрутства в Україні, стрімкого зростання кількості справ про банкрутство в кризових умовах, зумовлених повномасштабною збройною агресією, та нагальної потреби в приведенні національного законодавства у відповідність до стандартів права Європейського Союзу. Питання юридичної відповідальності арбітражного керуючого – ключового учасника процедури банкрутства – набуває особливого практичного значення в контексті євроінтеграційних процесів та адаптації правової системи України до вимог ринкової економіки. Обрана тема дослідження є надзвичайно актуальною, має як теоретичну, так і

прикладну цінність, що належним чином обґрунтовано у вступі до дисертаційної роботи.

Оцінюючи зміст дисертаційного дослідження, варто зазначити, що автором на основі всебічного аналізу нормативно-правової бази, судової практики та міжнародного досвіду здійснено системне дослідження інституту відповідальності арбітражного керуючого. Здобувач вперше на рівні сучасної вітчизняної правової доктрини здійснив комплексне теоретико-правове дослідження цього інституту як самостійного явища публічного та приватного права, обумовленого специфікою правового статусу арбітражного керуючого та його діяльністю на межі інтересів учасників процедури банкрутства. Дисертаційне дослідження є вагомим внеском у розвиток господарського права та процесу, цивільного та міжнародного права, зокрема у формування сучасної концепції юридичної відповідальності арбітражного керуючого через укладання ринково орієнтованого договору страхування професійної відповідальності.

Робота відповідає у повній мірі пріоритетним напрямам вдосконалення законодавчої політики держави, визначених «Концепцією реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року» (затверджена розпорядженням КМУ від 24.01.2020 № 66-р) та «Концепцією реформування інституту саморегулювання в Україні» (затверджена розпорядженням КМУ від 10.05.2018 № 308-р). Дослідження здійснено відповідно до плану наукових досліджень ПЗВО «Київський міжнародний університет» у межах тем науково-дослідних робіт «Тенденції розвитку сучасної правової науки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти» (державний реєстраційний номер № 0120U100413) та «Сучасні виклики міжнародно-правових відносин і роль України у формуванні світового правопорядку» (номер державної реєстрації 0122U000743).

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертаційному дослідженні. Ознайомлення зі змістом дисертації С. Г. Боярчукова надає підстави для констатації, що вона є одним із перших на доктринальному рівні обґрунтованим авторським баченням правової природи та системи юридичної відповідальності арбітражного керуючого як у національному праві, так і в порівняльно-правовому вимірі. Наведені у вступі положення чітко сформульовані, структуровані дисертантом за рівнем новизни, визначеним здобувачем термінами «уперше», «удосконалено», «дістали подальшого розвитку». Основні елементи новизни включають:

1. Уперше здійснено комплексне теоретико-правове дослідження інституту відповідальності арбітражного керуючого як самостійного інституту публічного та приватного права, що охоплює дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову та кримінальну відповідальність у залежності від законодавства різних держав і моделі банкрутства.

2. Уперше виокремлено практичні проблеми застосування дисциплінарної відповідальності до арбітражного керуючого, зокрема відсутність уніфікованого нормативного акту, юрисдикційні суперечки між господарськими та адміністративними судами при оскарженні рішень Дисциплінарної комісії, а також проблему подвійної юрисдикції.

3. Уперше доведено важливу роль інституту страхування професійної відповідальності арбітражного керуючого та запропоновано концептуальні підходи до збільшення лімітів страхового покриття за договором страхування на основі позитивного міжнародного досвіду.

4. Дістали подальшого розвитку підходи до взаємозв'язку систем банкрутства з відповідальністю арбітражного керуючого, а також твердження про необхідність прийняття єдиного закону, що системно врегулював би саморегульівну діяльність арбітражних керуючих.

Таким чином, дисертація містить низку теоретичних і практичних результатів, що у своїй сукупності становлять нове слово у вітчизняній науці господарського права та процесу, цивільного права, спрямоване на підвищення ефективності функціонування інституту відповідальності арбітражного керуючого в Україні.

Оцінка змісту, структури та методології дисертації. Достовірність положень дисертації забезпечується обґрунтованими посиланнями на наукові праці таких вітчизняних учених як О.А. Беляневич, О.С. Бісюк, І.О. Вечірка, В.В. Волинець, Н.В. Загрішева, В.І. Курило, О.О. Лобова, В.В. Мушенко, Б.М. Поляков, А.І. Суббот та ін., а також зарубіжних дослідників у галузі неплатоспроможності та банкрутства. Здобувач демонструє використання широкої джерельної бази, включаючи нормативно-правові акти, матеріали судової практики, статистичні дані, звіти органів нагляду та іноземне законодавство.

У дисертаційному дослідженні С. Г. Боярчукова вдало сформульовано теоретичні положення, зокрема актуальність теми, мету і завдання. Окремо доцільно звернути увагу на чіткість формулювання об'єкта дослідження (суспільні відносини в сфері застосування відповідальності до арбітражного керуючого) та предмета дослідження (відповідальність арбітражного керуючого: національний та міжнародний аналіз). За структурою дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків після розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Виклад змісту є логічним і послідовним.

У Першому розділі здійснено загальнотеоретичне обґрунтування інституту відповідальності арбітражного керуючого, простежено його історичний розвиток від стародавніх часів до сьогодення, досліджено особливості правового статусу арбітражного керуючого в країнах англосаксонської системи права та ЄС, а також встановлено національні особливості формування цього інституту. У Другому розділі комплексно охарактеризовано правові засади та

види юридичної відповідальності арбітражних керуючих – дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну та кримінальну – з акцентом на практичні проблеми їх застосування та відмежування. У Третньому розділі досліджено проблеми функціонування інституту арбітражного керуючого, здійснено порівняльно-правовий аналіз моделей страхування відповідальності в зарубіжних державах, а також охарактеризовано роль саморегулівної організації та сформульовано пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства.

Дисертація виконана із використанням належного методологічного інструментарію: діалектичного, формально-догматичного, системного аналізу, порівняльно-правового, структурно-функціонального та соціологічного методів. Дисертаційна робота відзначається високим рівнем системності та прикладної орієнтованості, що підтверджується наявністю документів про впровадження результатів дослідження.

Основні положення і висновки в опублікованих працях здобувача.

Основні положення і висновки дисертаційного дослідження викладені здобувачем у десяти наукових публікаціях (5 – фахові статті, 6 – тези конференцій), які відповідають темі дослідження. Публікації охоплюють як вітчизняні фахові видання («НАШЕ Право», «Наукові записки Львівського університету бізнесу та права», «Європейський правничий часопис»), так і міжнародне видання (INTEREULAWEST: Journal for International and European Law, Economics and Market Integrations, Хорватія). Одна фахова стаття підготовлена у співавторстві з науковим керівником. Опубліковані результати дослідження повною мірою відображають його зміст та відповідають вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження. Одержані результати мають вагоме теоретичне та прикладне значення. У теоретичному аспекті дисертація становить суттєвий внесок у розвиток науки господарського права та процесу, цивільного та міжнародного приватного права, зокрема в частині формування цілісного уявлення про систему юридичної відповідальності арбітражного керуючого як особливого суб'єкта процедури банкрутства.

Практичне значення дисертації виявляється у можливості її застосування в різних сферах юридичної діяльності. Зокрема, положення роботи є актуальними для нормотворчої практики – при підготовці проєктів законодавчих та підзаконних актів у сфері вдосконалення правового регулювання відповідальності арбітражних керуючих та саморегулювальної організації. Результати дослідження також мають значення для правозастосовної практики – органів нагляду за діяльністю арбітражних керуючих, дисциплінарних комісій та судів при розгляді справ відповідної категорії. Крім того, напрацювання дисертації можуть бути ефективно використані в освітньому процесі при викладанні дисциплін «Цивільне право», «Міжнародне приватне право», «Правове регулювання неплатоспроможності та банкрутства» (Акт впровадження в освітній процес ПЗВО «Київський міжнародний університет» № 318 від 17.03.2026 р.). Практичну цінність підтверджено також актом впровадження у просвітницьку роботу Національної асоціації арбітражних керуючих України «Рада арбітражних керуючих міста Києва» № 01/05-2026 від 01.05.2026 р.

Відомості про дотримання академічної доброчесності. Розгляд представлених матеріалів дисертаційного дослідження та опублікованих праць здобувача дає підстави стверджувати про відсутність ознак порушення академічної доброчесності. Використані джерела коректно процитовано з дотриманням норм академічного письма, а сформульовані висновки та пропозиції є результатом самостійного наукового дослідження автора.

Дискусійні питання і зауваження.

Віддаючи належне здобуткам дисертаційного дослідження С. Г. Боярчукова, разом з тим, не можна не звернути увагу на деякі дискусійні положення, висновки та твердження, що потребують уточнення чи додаткової аргументації:

1. Варто було б більш детально висвітлити повноваження Дисциплінарної комісії в частині застосування дисциплінарних стягнень до арбітражного керуючого. Зокрема, поглиблений аналіз переліку видів дисциплінарних стягнень, підстав для їх диференціації, а також процедури оскарження відповідних рішень дозволив би посилити практичну значущість відповідного підрозділу та підвищити прикладну цінність роботи в цілому.

2. Наводячи приклади досліджень та аналізу практики дисциплінарних проваджень щодо арбітражних керуючих, варто було б навести приклади реальних виявлених порушень у їх діяльності. Конкретні кейси з судової та дисциплінарної практики суттєво збагатили б емпіричну базу дослідження і надали б теоретичним висновкам більшої переконливості та доказовості.

3. Розглядаючи процедуру притягнення арбітражного керуючого до дисциплінарної відповідальності, варто було б більш конкретно зупинитись на аналізі етапів даної процедури. Поетапна характеристика – від підстав порушення дисциплінарного провадження до прийняття рішення та його виконання – дозволила б чіткіше продемонструвати системний підхід автора до вирішення проблем юридичної визначеності у цій сфері.

Проте, викладені зауваження носять рекомендаційний характер і не применшують загальної високої оцінки представленого дослідження. Вони є приводом для дискусії під час публічного захисту дисертації, але не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Висновок. Дисертаційна робота Боярчукова Сергія Григоровича на тему «Відповідальність арбітражного керуючого: національний та міжнародний аналіз», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081

«Право», є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у своїй сукупності мають значення для розвитку доктрини і практики вітчизняної юридичної науки. На мою думку, рівень наукової новизни, ступінь актуальності, повнота проведеного дослідження та прикладна значущість здобутих результатів відповідають вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року. Автор дисертації, Боярчук Сергій Григорович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний рецензент:

директор Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин та права

ПЗВО «Київський міжнародний університет»,

кандидат юридичних наук, доцент

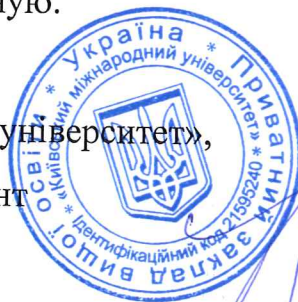
Олена БІСЮК

Підпис доц. Олени Бісюк засвідчую.

Вчений секретар

ПЗВО «Київський міжнародний університет»,

Кандидат історичних наук, доцент

Ігор Мохнатюк